

Közösségtervező műhely Abásfalván

*„Összejönni – ez a kezdet.
Együtt maradni – haladás.
Együtt dolgozni – siker.”*

Páll Krisztina, Richard Ford és Sztranyiczki Zsófia
2008. május

Elöljáróban

Az Unitárius Univerzalista Testvéregyházközségi Tanács (UUTT) közösségi kapacitásfejlesztő csoportja öt év lefolyása alatt fokozatosan kiterjesztette közösségtervező műhelyeit Romániában. A korábbi esettanulmányok (<http://www.uupcc.org/communitydevelopment>) árkosai, felsőrákosi, bencédi, valamint torockószentgyörgyi felmérések eredményeit mutatják be. Mindegyik műhely új eljárásbeli lehetőségekre adott alkalmat és új moderátorokat képezett ki. Abásfalva sem jelentett kivételt. Ez volt az első műhely, amin:

1. tehetős cigány (roma) lakosság is jelen volt;
2. az adatok feldolgozásában a moderátorok LCD projektort használtak;
3. az akcióban a falu amerikai testvéregyháza is részt vett. Az Abásfalva – Bedford közti kapcsolat több, mint 15 éve aktív.

Abásfalva kis közösség. A 2002-es népszámlálás adatai szerint a falu összlakossága 376 fő, 197 férfi és 179 nő. A házak száma a faluban 143, de az adatok 125 háztartást tartanak nyilván, így 18 ház lakatlan vagy csak időlegesen lakott. Az előző (1992-es) népszámlálási adatok alapján a falu lakossága 386 főt tett ki, ebből 209 férfi és 177 nő. A lakosság megoszlása életkor és foglalkozás szerint: 105 gyerek, 89 nyugdíjas, 192 pedig az aktív lakosság. Magyarok és romák alkotják a falu lakosságát, de a népszámlálás során mindegyik roma magyarnak vallja magát. Az 1992-es felmérések felekezeti megoszlása: 371 unitárius, 10 katolikus, 2 református, illetve 3 baptista.

Az iskoláskorú gyerekek száma kevés a magyar népesség körében, ezért az iskola fenntartása veszélyeztetett. Tavaly a kormány már bezárt egy iskolát, a másokra is hasonló sors várhat. Elemi oktatás van Abásfalván, az öt-nyolcosztályos gyerekek egy szomszédos faluban tanulnak, az iskolába menet és jövet legalább két órát vesz igénybe. Mivel munkahelylehetőség nincs a faluban, a fiatalok (mind a romák, mind a magyarok) úgy látják, hogy jövőjük kilátástalan – ezért elhagyják szülőfalujukat, a falu össznépsége így évről évre csökken. Az iskoláskorú gyerekek többnyire roma nemzetiségűek, de a nagy távolság miatt (gyaloglás az elemi iskolába vagy a hosszú utazás a szomszédos faluba) sokan nem folytatják tanulmányaikat.

A magyar lakosság túlnyomóan előregedett, ezért az egészségügyi ellátás kérdése kiemelt fontosságú. Sajnos ez sincs megoldva. A legközelebbi orvosi rendelő 5 km-re található, nehéz gyalog megtenni az utat. Kevés azon falubeliek száma, akik kocsival rendelkeznek – így kevesen jutnak el az orvoshoz. Egészségügyi asszisztens egy hónapban kétszer jön a faluba. Az ivóvíz

csőrendszeren keresztül jut el a házakba, de néhány helyen a csövet nem helyezték el elég mélyen, és hideg téli napokon a víz a csövekben megfagy.

A falu lakosainak fő jövedelemforrása a mezőgazdaság. Az állattenyésztés a fő foglalkozás, egy helybéli vigyáz a csordára (40 tehén, és ennél több juh és kecske). A legtöbb falubeli szárnyast is tart, és esetleg egy vagy több sertést. A mezőgazdaságot is veszélyezteti Románia EU-s csatlakozása. Az új egészségügyi normák lassan megfojtják a falu mezőgazdaságát. A legtöbb gazdálkodó nem tesz eleget az EU szigorú sertésvágási szabályainak, így állataikat saját maguk nem vágthatják le. Öt éven belül a kézi fejes törvénytelené válik – csakis a fejőgépek felelnek meg az EU-s normáknak. Egyetlen egy gazdálkodó sem engedheti meg magának a fejőgépet. A közös használatú gépekkel való fejes pedig meg kell hogy változtassa a tehének etetési szokásait. Noha a burgonya- és a zöldségtermesztés hagyományos módon folytatódhat, idő kérdése, mikor fenyegeti őket új EU-s rendelkezés. Kevés gazdálkodónak van saját traktorja, inkább lóvontatású ekével szántanak és gyűjtik be takarmányaikat, termésüket a mezőről.

Talán a legellentmondásosabb az egészben az, hogy a falu mezőgazdasága és a helyi termelőkapacitás Európában (és talán az egész világon) a legfenntarthatóbb. Olyan célt valósít meg, amiről sok társadalom beszél, de nem érhet el: életképes feltételeket (mint például a kőolajtermékek alacsony használata, az étel beszerzésére szolgáló alacsony szállítási költségek, szerves és újrahasznosítható trágya használata, kevés vegyi anyag az ételtermékekben, újrahasznosítható fára alapuló fűtés télen, és a zöldségek és gyümölcsök téli eltevése – előző év szeptemberében szedett zamatos almát ettem áprilisban!). Ezért írok kellő mértékben ironikus szájízzel, amikor azt figyelem, hogy Abásfalva olyan fenntartható életfeltételekért harcol, ami halálra van ítélve.

Ez a háttérinformáció az április 25–27-e között, a bezárás előtt álló iskola két termében lezajlott közösségtervező műhely alapjául szolgált. A műhelyt alapos tervezés előzte meg. Az Abásfalva Alapítvány tagjai 2007 szeptemberében megbeszélést tartottak, amelyen mind az abásfalvi, mind a bedfordi tagok jelen voltak. Alaposan megtárgyalták a költségeket, a várható eredményeket, és az előző felmérések-műhelyek tapasztalatait mérlegelve elhatározták, hogy belevágnak a közösségtervező műhely megszervezésébe. Páll Krisztina, a torockószentgyörgyi műhely fő moderátora, elvállalta az abásfalvi műhely moderálását és egyben az előkészületek megszervezését is. Találkozott a közösség vezetőivel, köztük Kerekes Péterrel, a homoródszentmártoni polgármesterrel (Abásfalva és 11 más falu tartozik ide); Barabás Áronnal, Abásfalva unitárius lelkészével, illetve László Jánossal, Abásfalva és Udvarhely aktív gazdasági és társadalmi vezetőjével. A műhelyt megelőzően Krisztina és a többi moderátor minden házba bementek és meghívókat osztottak szét. A templomban is kihirdették és személyesen adták át a meghívókat a magyar és roma lakosság körében. Végezetül, az első találkozó estéjén a moderátorok körbejárták a falut, és mindenkit megjelenésre ösztönöztek.

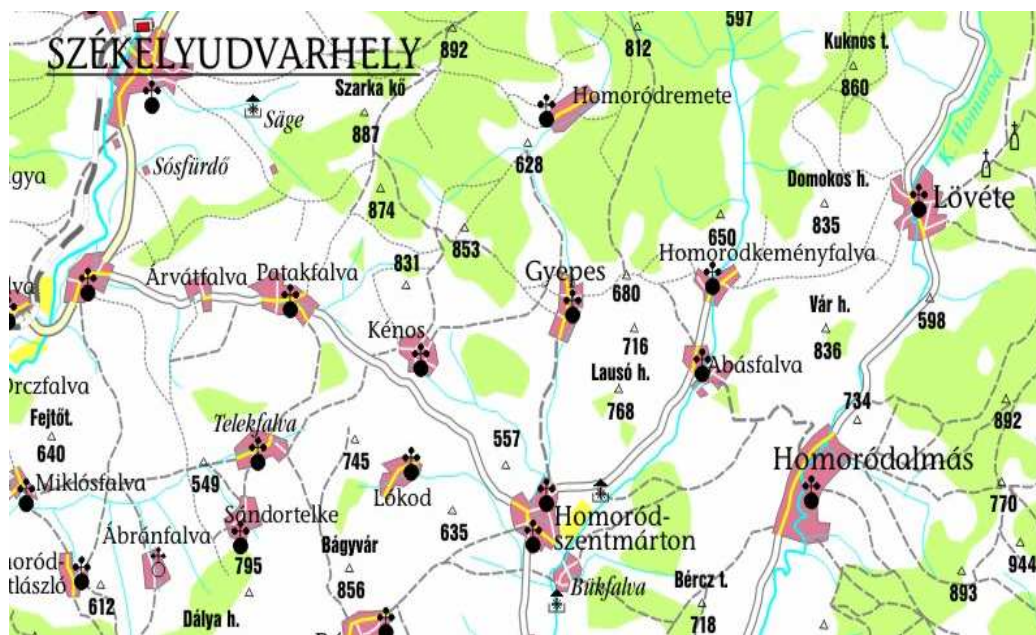
És jöttek. Az első estén 50 lakos jelent meg, és mindenki kellemes meglepetésére, fele magyar, fele roma arányban. Tudomásunk szerint ez volt az első alkalom, amikor a két nemzetiség képviselői együtt ültek, terveztek, beszélgettek és tárgyalták meg a problémákat, és a második este a legfontosabb igényekről teljes egyetértés született. Ha nem is ért el más eredményt a háromnapos műhely, de mindenképpen precedenst teremtett: e két fő nemzetiségi csoportosulás közti együttműködés az egész akciót eredményessé tette.

De ennél több is volt. A felhasznált segédeszközök és a tevékenységek bemutatása rávilágít arra, hogy mi is történt Abásfalván.

Háttérinformáció

Elhelyezkedés

Abásfalva a Hargita hegyvonulatának tövében, a Nagy-Homoród völgyében (a 131A számú megyei kövezett út mentén) fekszik. Szomszédai Homoródkeményfalva, Homoródfürdő, Gyepes, Almás és Lövete határtelepülések.

A feljegyzések szerint a település már az 1560-as években létezett. A hagyomány szerint a XIV–XV. században egy papi uradalom volt Homoródszentmártonban, melynek birtokai a mai falu (Abásfalva) határáig terültek el. A falu lakosait az uradalom papjai, ún. *abbéi* telepítették oda és az abbékről a falu az *Abésfalva* nevet kapta. Később a könnyebb kiejtés végett lett Abásfalva.

A településre a zárt udvarú házak építése a jellemző. Az 1800-as évek elején elterjedtek az abásfalvi Balázs Mózes által készített festett bútorok. A falu életében jelentős volt a juhtenyésztés, a mészégetés, a szövés, valamint a varrás. A vallási hovatartozás szempontjából a feljegyzésekből megtudhatjuk, hogy a falu lakossága a régi időkben is nagyrészt unitárius volt, habár valamikor görög-katolikus egyházközség is volt a falu területén. Az unitárius templom 1879-ben épült, a középkori templomról nem maradtak adatok. Abásfalva lakói jobbára székelyek voltak, de az őshonos székelyek mellett a bevándorolt, elmagyarosodott románok és a betelepített romák is jelen voltak. Az abásfalvi romák elődeit a nagyobb földterületekkel rendelkező gazdálkodók telepítették be az 1800-as években.

Abásfalva a 131A számú megyei kövezett út mentén közelíthető meg. Tőle északra 1 km-re Homoródkeményfalva, innen 11 km-re Homoródfürdő kerül el. A déli részen határtelepülése a 4,5 km-re található Homoródszentmárton, nyugati szomszédja a 3 km-re fekvő Gyepes. Keleti szomszédai 7 km-re Lövete, 3,5 km-re Homoróddalmás. A rossz útviszonyok miatt több évig nem volt állandó buszjárat, az emberek a legközelebbi falun, Homoródszentmártonon keresztül utaztak tovább. Mivel a faluban a személygépkocsik száma kevés, ezt a 4,5 km-es távot a falu lakosai legtöbbször gyalogosan tették meg, jobb esetben szekéren. Néhány évvel ezelőtt a falu egyes elszármazottainak összefogásával beindult a buszjárat, de a fokozatosan rosszabbodó útviszonyok és a kevés utas miatt ez is abbamaradt. Jelenleg a szomszéd falu, Homoródkeményfalva előljárói kezdeményezésére beindult egy heti kétszeri kisautóbuszjárat, amit az abásfalvi lakosok is igénybe vehetnek.

Ezen a kis falucskán is érződik sajnós, hogy a falu több száz éves közösségi kultúráját és szellemi hagyatékát a kommunista rendszer kiirtotta. Az emberek idegenkednek a közösségi munkától, attól, hogy együtt dolgozzanak, és sajátos, egyéni érdekeiket érvényesítik. Előbb vagy utóbb azonban be kell látnia mindenkinek, hogy EGYÜTTMŰKÖDŐ KÖZÖSSÉG nélkül nincs fejlődés.

Munkaviszonyok

A növénytermesztés, az állattenyésztés és a fakitermelés a falu lakosainak a fő jövedelemforrása. A munkanélküliségi arány magas, főként a roma lakosság körében; ezért több családfő is külföldön (főleg Magyarországon) szezonális munkával próbálja biztosítani családjá számára az anyagi megélhetést. A magyar fiatalok a közeli városban próbálnak munkát keresni. Jelenleg csak két fiatalabb magyar család lakik a faluban és négy családból Székelyudvarhelyre járnak be dolgozni.

Lakásviszonyok

A falu lakosai az általuk felépített vagy más személyektől vásárolt, illetve rokonaiktól örökölt házakban laknak. Minden ház kisebb kerttel és melléképületekkel (nyári konyha, csűr, istálló, egyebek) rendelkezik. Abásfalván 143 ház van, egy kultúrotthon, egy kocsmá, egy ipari és egy élelmiszerüzlet, egy elemi és egy általános iskola, és egy templom. A falu településszerkezete részben alkalmi módon, részben úthasználat mentén alakult ki. Abásfalván zárt udvarú házakat építenek. A falu lakosai, nemzetiségi hovatartozásuktól függetlenül, lehetőségeikhez mérten igyekeznek karbantartani hajlékaikat. A középületek állapota rossz. Bár évente végeznek kisebb javítási munkálatokat, ezek nem elegendők, mivel az épületek már nagyon régiek. A népszámlálási adatok és a falu előljáróival folytatott beszélgetések arra utalnak, hogy a faluban nincsenek hajléktalanok.

A folyamat

Több mint húsz éven át, fejlesztéssel és tervezéssel foglalkozó ügynökségek szerte a világon olyan segédeszközöket, eljárásokat hoztak létre, melyek segítségével a helyi közösségek maguk lehetnek fejlődésük elsődleges tervezői.

Míg ezen eljárási eszközök gyakorlatba ültetése még újdonságnak számít, bizonyos eljárások nagyon régiek. Az egyik feladat például abból állott, hogy a falu lakói készítsék el falujuk vázlattérképét. E feladat célja részben az volt, hogy segítsen a helybelieknek olyan dolgot létrehozni, amiről nagyon sok információjuk, tudomásuk van. A másik cél és talán a fontosabbik az, hogy a vázlattérkép alapul szolgálhasson a további, igényekre, problémákra vonatkozó beszélgetések során. Ennek közös kidolgozása olyan keretet alapoz meg, amely a továbbiakban elősegíti a közösségi igények feltárását és rangsorolását. A közösségi tervezés folyamata egyéb eszközöket is foganatosít: idősíkokat, trendeket, névnap és évszakos naptárakat, intézmények analíziseit, családi interjúkat, rangsorolásokat és közösségi akcióterveket. Ezek az eszközök tapasztalt moderátorok kezében hozzásegíthetik a közösséget ahhoz, hogy megszerezze ismereteit, mozgósítsa erőforrásait és közös megegyezésen alapuló, fejlődését elősegítő akciótervet dolgozzon ki. Egy olyan tervvel felfegyverkezve, melyet a közösség egésze támogat, erőt ad a helyi vezetőknek ahhoz, hogy külső erőforrások mozgósítására tárgyalást folytathassanak kívülálló partnerekkel (kormányzervekkel és civilszervezetekkel).

Az Unitárius Univerzalista Testvéregyházközségi Tanács az Erdélyi Unitárius Egyházzal karöltve szervezte meg az abásfalvi közösségtervezői műhelyt.

Az eredmények összefoglalása

A folyamat mindhárom, egymást követő estjén a közösség tagjai jelentős számban jelentek meg. Első két nap kb. 40–50-en voltak, a helybeli romák is szép számban képviseltették magukat. Sajnos nem jöttek el a harmadik, egyben utolsó találkozásra, mivel egy idősebb roma nő temetésén vettek részt.

Az első tevékenység, a falu vázlattérképének az elkészítése, két kisebb csoportban zajlott. Ez lehetőséget adott arra, hogy mindenki megszólaljon és véleményének adjon hangot. „Mienk az utca hol van? A Rozs utcát jelöld be! Szóljatok hozzá!” stb. kijelentések jelezték, hogy igencsak aktív volt a közösség. A feladat befejezése után sor került mindkét csoport vázlattérképének a bemutatására. A beszélgetések során kiderült, hogy bizonyos területek infrastrukturális és rehabilitációs fejlesztéseket igényelnek. Két másik csoport feladata a helyi intézmények analízise volt, és hasonló következtetésre jutottak: sajnos kevés az aktívan működő intézmény Abásfalván. A templom, az iskola és a kulturális intézmények elsőrendű fontosságúak. A feladat arra is rávilágított, hogy ezen intézmények között csekély az együttműködés, egymástól függetlenül működnek.

A közösség vázlattérképe és az intézmények analízise két fontos prioritásra világított rá: az alapvető infrastrukturális szükségletek hiányára és a kis közösséget érintő, helyi jellegű igényekre. Az infrastrukturális igények között szerepeltek: a víz- és szennyvízhálózat kiépítése, az egészségügyi ellátás, a gázvezetékek javítása, valamint az utak rendbetétele. Közösségközpontú igények: a templom és a mérlegház rendbetétele, orvosi rendelő létesítése stb. A második napon egy egyetértésre irányuló segédeszköz, a páros összehasonlítás módszere alkalmat adott a helybelieknek arra, hogy igényeiket fontosság szempontjából rangsorolják, egy időben két igényt hasonlítva össze. A kialakult prioritási igénylista a közösség egyetértését igazolja. A rangsorolt igények a harmadik találkozón közösségi akciótervekké alakultak. A kihívás, mely a közösség előtt áll: a legfontosabb terveket gyakorlatba ültetni a közeljövőben, majd a kevésbé fontosabbaknak is nekilátni.

A háromnapos megbeszélések különböző dolgokra világítottak rá:

- **Intézmények.** A közösség jelenlegi intézményei csakis az önellátó mezőgazdasági termelés fenntartására vannak berendezkedve, amelyek nagyon jól működtek a múltban. Akárcsak minden más településen, a víz- és gázhálózat megoldása alapvető szükséglet. Ez a beruházás nem valósítható meg pusztán önerőből, hosszú távú tervezést és jelentős támogatást igényel a kormány és más szervek részéről. Az infrastrukturális szükségletek hiányának a felismerése a helyi intézmények számára egy újabb kihívást jelent: kormánysszervekkel szorosan együttműködő szervezetekké kell váljanak és pályázatok megírásával és beadásával is foglalkozzanak. Az új igények nagyszabású átszervezést követelnek a közösség néhány kulcsfontosságú intézményeiben, ezért ez egy hosszú távú cél.
- **Vezetőség.** Az intézmények újjá- és átszervezésében kreatív, előrelátó vezetőkre, vezetőségre van szükség. Minden kétséget kizáróan vannak ilyen emberek Abásfalván, de szükség lenne ugyanakkor valamilyen szintű vezetői képzésre (tanfolyamra), ahol a résztvevők bizonyos készségeket sajátíthatnak el: szerződések megkötését, kérések és pályázatok megírását, projektek kivitelezését és csoportos döntéshozatalt.
- **Fizikai infrastruktúra.** A jelenlegi infrastruktúra nem felel meg az EU-s normáknak. A tejfeldolgozásra vonatkozó szabályok és előírások jó példák erre. A létrehozott akcióterv gyakorlatba ültetése nagyon jó lehetőség lesz arra, hogy az emberek megtanulják, megtapasztalják azokat a feltételeket, melyekhez hamarosan fel kell nőniük ahhoz, hogy a jövőbeni piacgazdaság aktív szereplői legyenek.
- **Gazdasági infrastruktúra.** A közösségnek sikerült néhány olyan kisvállalkozást a térségbe vonzani, melyek nagyon jól működnek. Ez egy rendkívüli eredmény e kis falu részéről, és példa arra, hogy a közösségnek lehetősége van olyan vállalkozásokat idecsalogatni, amelyek a falubelieknek biztos munkahelyet és megfelelő megélhetést biztosítanak. Ezáltal növekedne az esély, hogy a fiatalok ne hagyják el szülőfalujukat és megőrizték azokat a hagyományokat, amelyek a közösségnek eddig is az erősségei voltak.

Abásfalva közigazgatásilag Homoródszentmártonhoz tartozik. A megbeszélések során a Polgármesteri Hivatal hatékonyságával kapcsolatban főként a roma közösség elégedetlenkedett. Elmondásuk szerint a hivatal munkatársai sokszor tiszteletlenül viszonyulnak hozzájuk, megbélyegzik, és kifogásokat keresve elküldik őket. A roma közösség legnagyobb problémája a többi falvakhoz képest a későn folyósított szociális segély.

Adatok

Vázlattérképek

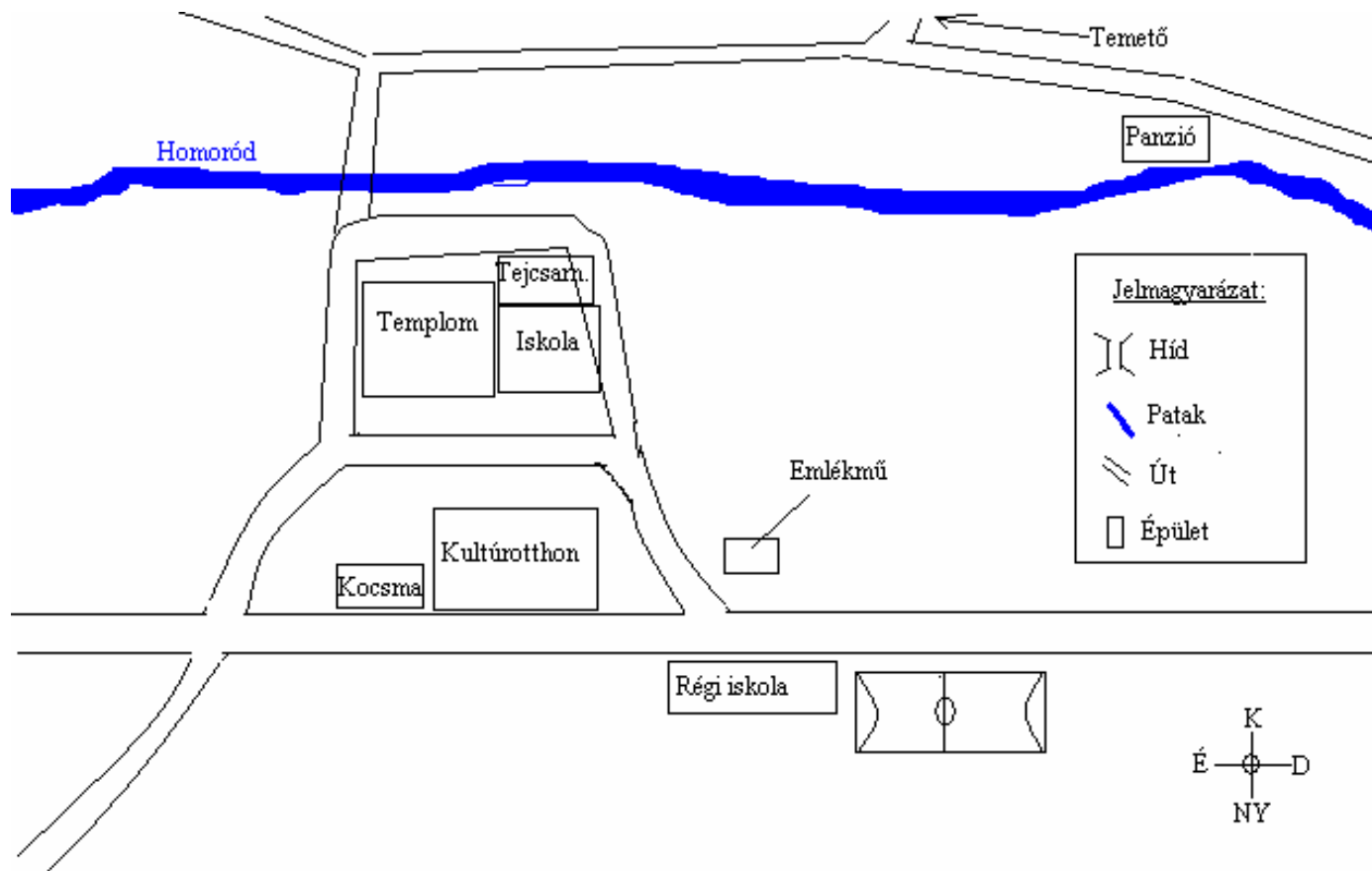
A találkozót helybeli vezetőkkel és csoportokkal való megbeszélés, illetve esettanulmányok/segédfüzetek kiosztása előzte meg. Első este 40–50 falubeli jelent meg. A moderátorok észrevételezték és bátorították a számottevőbb női részvételt, de az elkövetkező két nap számuk sajnos nem növekedett. A vázlattérképek elkészítése hamar ment, így a beszélgetések is rögtön elkezdődtek. A létszámnak megfelelően két kiscsoport alakult ki, így két különböző vázlattérkép készült el.

A térkép elkészítése hozzájárult a legfontosabb igények, problémák, közösséget érintő tények feltárásához. Ezek közül szerepelt:

- a régi iskola felújítása: busszal járnak a szomszéd faluba és ez sok időt vesz igénybe;
- az Abásfalván élő roma közösség kérdése („a cigányok is ugyanolyan emberek, mint a magyarok. Együtt kell élni velük!”);
- a régi malom és a pálinkafőzde rendbetétele;
- a kultúrotthon multifunkcionális épületté való átalakítása;

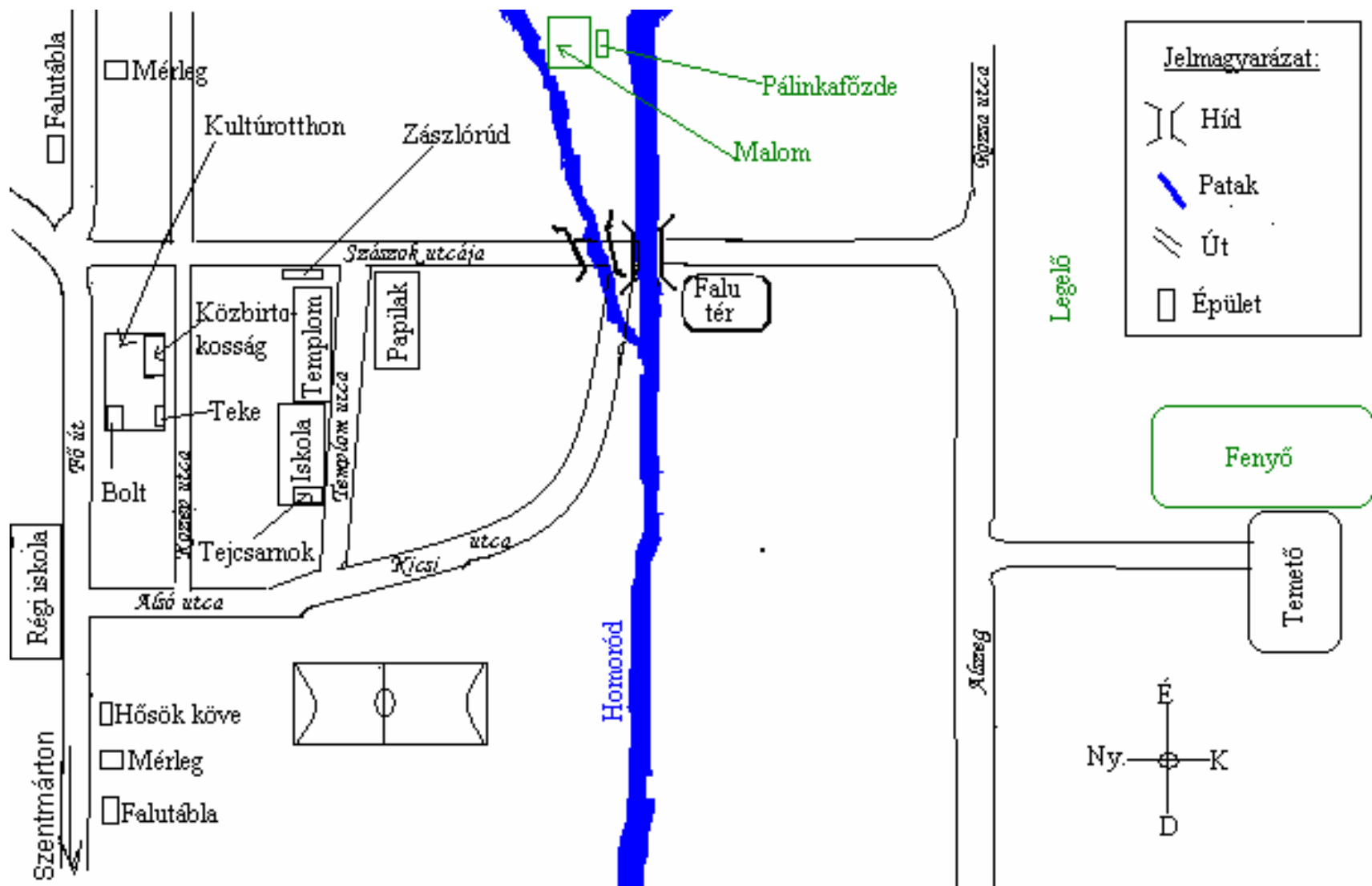

Térkép1: Abásfalva

Térkép2: Abásfalva

Intézmények elemzése

Az intézmények elemzése, amelyre szintén az első este került sor, hatékony eszköznek bizonyult a közösségi erőforrások azonosításában. A két csoport elemzése hasonlított egymásra. Mindkét csoport esetében három intézmény játszik fontos szerepet: az egyház, az iskola és a kulturális egyesületek. Az intézmények közti együttműködés csekély, a közös tevékenységek elenyészők. Sőt, az üzleti jellegű csoportosulások (mint például a tejbegyűjtő központ) és a három központi intézmény között sem volt igazi kapcsolat. Nem derült ki, hogy ezen önálló intézmények (iskola, egyház, kulturális egyesületek) a kommunista rendszer kényszerítette szoros együttműködés ellenreakciójaként váltak túlzottan önállóvá, és működnek jelenleg is külön, vagy azért, mert így szokták meg az évszázadok során és ez az együttműködési forma vált természetessé.

A faluban jelenleg óvodai és elemi oktatás biztosított, román és magyar nyelven. A helybeli iskoláskorú gyerekek 95 százaléka roma nemzetiségű. A legtöbb esetben a szülők ezeket a gyerekeket a különböző juttatások (gyerekpénz, ingyenes tízórai, amerikai testvéregyházközség támogatása a középiskolában vagy egyetemi oktatásban tovább tanuló diákok számára) megszerzése érdekében iskoláztatják.

Az Abásfalván működő V–VIII. osztályt a diákok alacsony létszáma miatt a falutól 4,5 km-re fekvő Homoródszentmártonba helyezték át. Így az elemi iskola elvégzése után kevés gyerek folytatja tanulmányait – szomorúan állapítottuk meg ezt mind a térképkészítés, mind az intézmények elemzése során. A falubeliek közül néhányan nem vállalták, hogy besegítenek a térkép készítésébe, mert egyszerűen írástudatlanok.

A falubíró, az unitárius lelkész és a közbirtokossági elnökség tagjai alkotják a falu vezetőségét. A faluban nincsenek jóléti tanácsok, önszolgáltató csoportok, napközi klubok. Az 1900-as évek elején a Nőszövetség nagyon aktív volt, de napjainkban tagjai már csak alkalmanként gyűlnek össze. A falu egyetlen közösségi egyesülete a helyi közbirtokosság, rájuk hárul a közösségben felmerülő problémák kezelése, megoldása. Az amerikai testvéregyházközség (Bedford, Massachusetts állam) jelentősen támogatja a falut: évente látogatják Abásfalvát, és az anyagi juttatások mellett önkéntesen dolgoznak. A téli tüzelőanyag feldarabolásában, kisebb mezőgazdasági munkálatok elvégzésében, és a temető kitakarításában segítik az idős embereket. A falu jeles anyagi támogatója Abásfalváról elszármazott vállalkozó. Az ő segítségével újítták fel a falu vízhálózatát, és az ő közreműködésével született meg az *Abásfalváért Alapítvány*. Szintén az ő nevéhez fűződik a *Caritas* házigondozó szolgálat beindítása, és neki köszönhetően alkalmanként (pl. karácsonykor) ajándékokat osztanak a gyerekeknek.

Szabadidős programok, azaz ifjúsági klubok, közösségi központok, kulturális, illetve szervezett sportprogramok nincsenek a faluban. A helyi (főként roma) lakosság számára a szabadidős tevékenység a faluban létesített bár, a fiatalok esetében pedig a szomszéd falvakban működtetett diszkók látogatása. Az egyetlen hagyományos szabadidős tevékenység a faluban a szüreti bál, de csak akkor, amikor van ki megszervezze: az elszármazottak gyermekei vagy unokái.

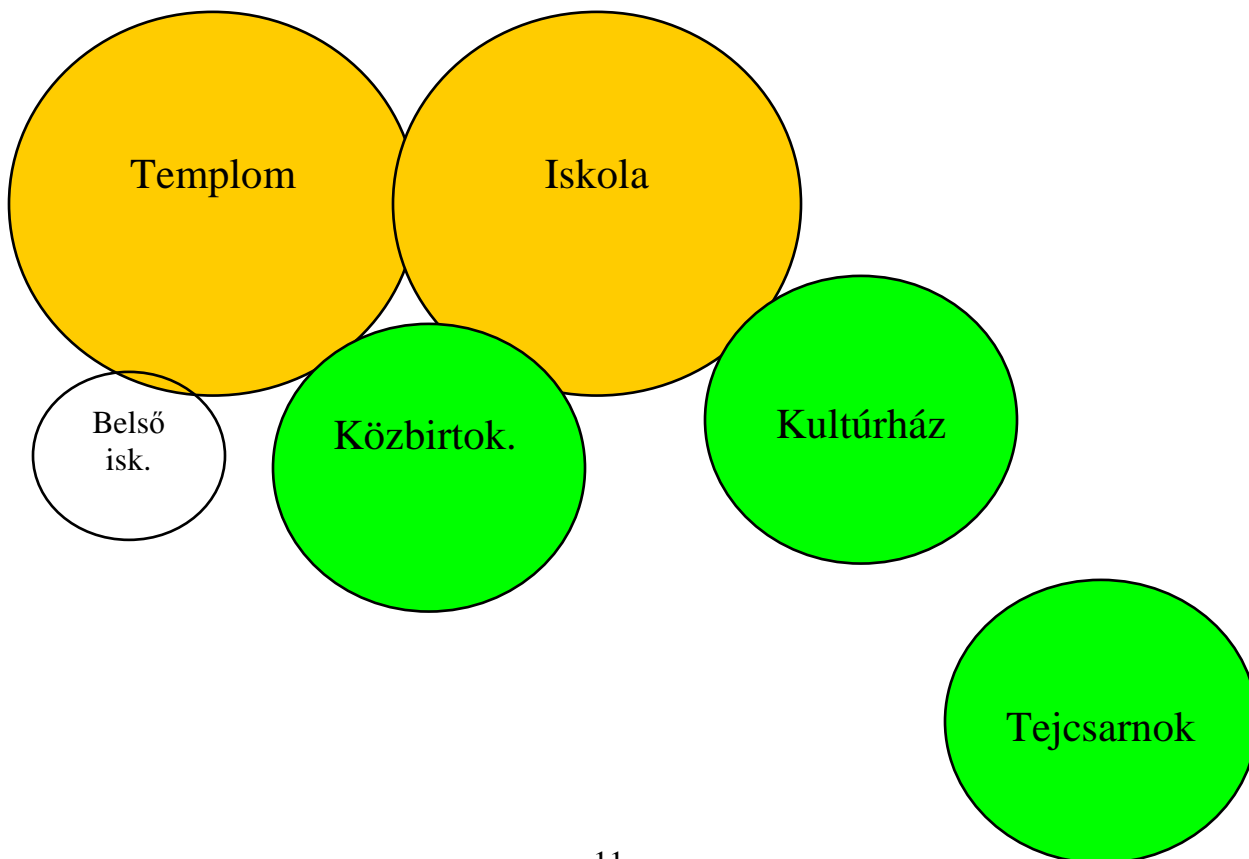
Az összefogás, együttműködés tapasztalatai a következő két estén is elhangzottak. A műhely szervezői és a falu vezetősége reméli, hogy ezek a történetek, és a közösen kidolgozott

akciótervek fontos szerepet játszanak a közösségi szellem megerősödésében az akciótervek gyakorlatba ültetése során.

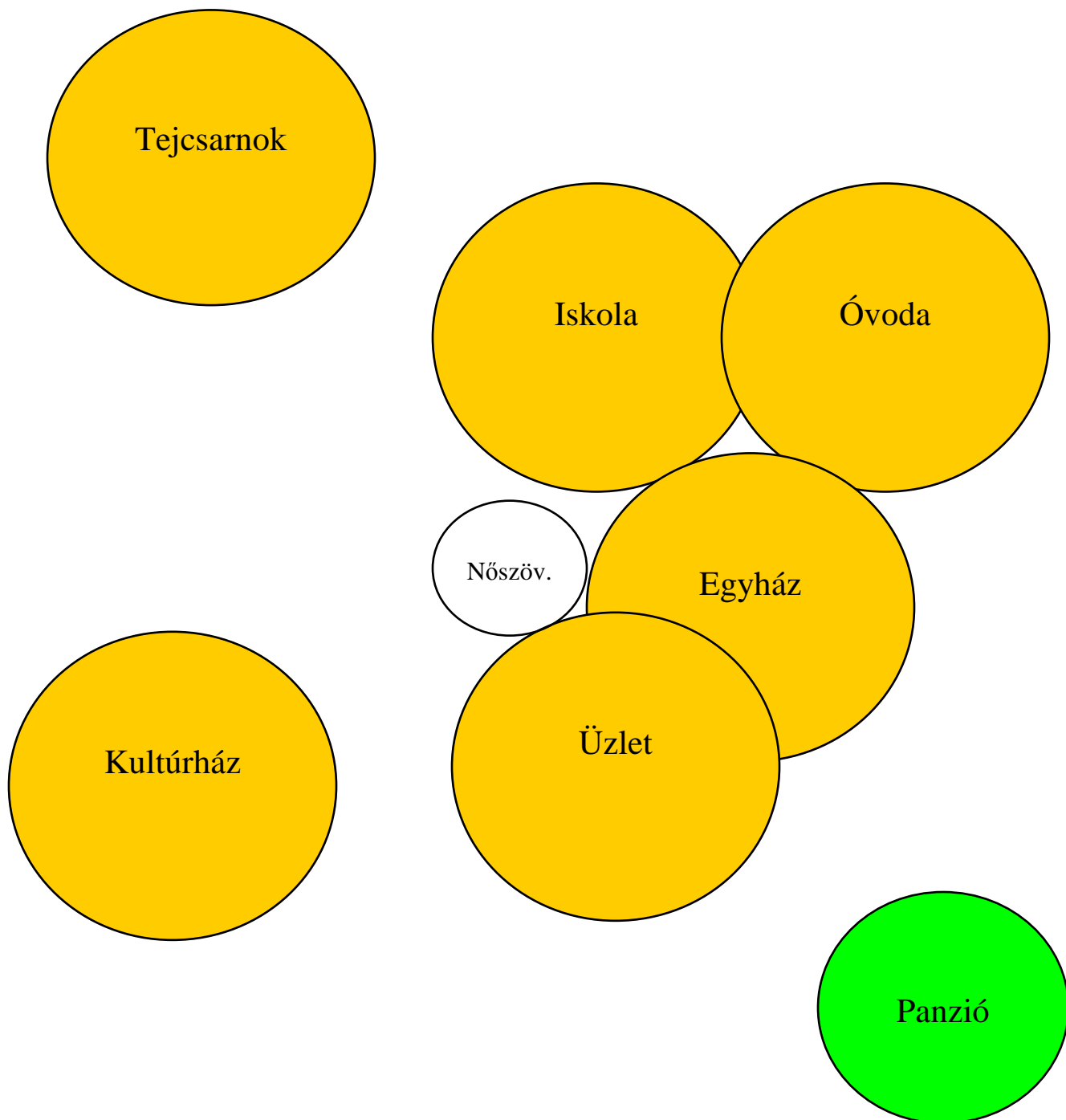

A következő két ábrán levő körök nagysága az intézmények fontosságát jelöli. Az egymást átfedő körök az intézmények közti szoros együttműködésre utalnak. A körök elkülönülése az intézmények közötti szakadékot, az együttműködés hiányát jelöli. A legfontosabb intézmény az egyház – az egyetlen intézmény, ami még jól működik. Az unitárius templom felújítást, tatarozást igényel.

Intézmények elemzése 1: Abásfalva

Intézmények elemzése 2: Abásfalva

Rangsorolatlan igények

A vázlatterképek és az intézmények analízise több fontosabb igényt fogalmazott meg. Az első este a moderátorok és az egybegyűltek közti mintegy félórás beszélgetés alatt megszületett a megoldandó problémák bővebb listája. A második találkozó ezen igények rangsorolására összpontosult. A listát a jelenlevők beleegyezésével két csoportra osztottuk: a helyi segítséggel, illetve a felsőbb szervek bevonásával megoldható problémák. A következő táblázat ezen igények, problémák rangsorolatlan listája. Ez képezi majd a következő feladat, a *páros összehasonlítás* alapját. Néhány igény mindkét listán szerepel:

<u>Helvi segítséggel megoldható problémák/igények</u>	<u>Felsőbb szervek bevonásával megoldható problémák/igények</u>
<ul style="list-style-type: none"> - gyógynövénybegyűjtő központ - telefonerősítő - közút, mezei út - tűzoltószín - orvosi rendelő - temető rendbetétele - mérlegház - közkonyha - templom rendbetétele	<ul style="list-style-type: none"> - templomjavítás - tűzoltószín rendbetétele - orvosi rendelő - közút, mezei út - vízvezetés/kanalizálás - mérlegház - folyómeder-szabályozás - buszjárat - hidak javítása - köztisztaság

Páros összehasonlítás

A páros összehasonlítás a közösségtervező folyamat legfontosabb része. Három célt szolgál: először a kiscsoportos közösség megtárgyalja az azonosított igényeket, egy időben egy pár igény, probléma összehasonlítása révén. A beszélgetések alkalmat adnak arra, hogy a falubeliek kinyilvánítsák a saját véleményüket és meghallgassák a mások véleményeit, és közösen egyetértésre jussanak a falu legfontosabb igényeit illetően.

Másodszor, mivel nincs szavazás, csakis a közös nevező megtalálása a cél, a közösen kialakított végső listát (az igények fontossági sorrendjét) mindenki magáénak tudhatja. Ez egyben előkészíti a közösséget a problémák megoldására irányuló közös akciótervek kidolgozására. Harmadszor, a beszélgetés alatt felmerülő problémák felkészítik a közösséget a következő feladatra, a fontosabb igények *problémaelemzésére*.

A páros összehasonlítás megkezdése előtt a falubeliek három igényt csatoltak a rangsorolatlan listához: a templom felújítását, a közkonyha és a mérlegház rendbetételét. Érdekes módon ezek az igények lettek a falu fő prioritásai. Az igények összehasonlítása fényt derített arra, hogy a szegényes körülmények, a munkanélküliség és egyéb más tényezők is fontossá teszik a társadalmi szolgáltatások bevezetését a faluba. Jelenleg egyetlen társadalmi szolgáltatás (Caritas házigondozói szolgáltatás) működik. A falu lakosai igénylik ezt a szolgáltatást, egyre többen csatlakoznak a rendszerhez és remélik, hogy idővel egyéb szolgáltatások bevezetésére is sor kerül majd. Bár a kialakult beszélgetések sok nézeteltérésre adtak okot a romák és a magyarok között, a feladat fontossága megtette a hatását: a jelenlevők – a kisebb-nagyobb nézeteltéréseket leszámítva – egyetértésre jutottak. Mindenki esélyt kapott a felszólalásra, véleményének kimondására és a jelenlevők meghallgatták egymás érveit – ez pedig olyan alkalmat teremtett, amely a szegények és kismizettek számára nem mindig adódik. A párbeszéd és ennek figyelemmel való követése két alapeleme valamely ötlet közösségi felvállalására. Ebben az esetben az ötlet olyan terv vagy projekt, amit a közösség saját maga megsegítésére állít össze és valósít meg. Abásfalván működött a közösségi felvállalás.

A közösség a mérlegház problémáját jelölte meg legfontosabb prioritásának, de a templomjavítás is – ami másodiknak jött ki az összehasonlítás során – nagyon fontos a falu számára. A következő oldalon levő ábra az eredményeket összegzi.

Ami az egészségügyi ellátást illeti, orvosi rendelő és gyógyszertár csak a községközpontban található. A házi orvos hetente két alkalommal feljönne a faluba egy-két órára, viszont Abásfalván nincs egy olyan középület, akár egy szoba is, ahol az orvos megvizsgálhatná betegeit. Ezért az emberek, akár kisebb problémákkal is, a községközpontba kénytelenek menni. Ez főként az idősek és kisgyermekes anyák számára okoz nehézséget. A komolyabb egészségügyi problémák, sürgősségi esetek esetében a betegeket a legközelebbi városba, Székelyudvarhelyre küldik.

ABÁSFALVA

Páros összehasonlítás a fontosabb szükségletek azonosítására

	TH	Sz	MF	FT	Tel	Gy	TSZ	OR	R	MH	TR	Út	K	T	M	Előf.	Sorrend
Tájház		Sz/TH	MF	FT	Tel	Gy	TSZ	OR	R	MH	TR	Út	K	T	M	0,5	11
Szórakozás			MF	FT	Tel	Gy	TSZ	OR	R	MH	TR	Út	K	T	M	0,5	11
Mezőgazdaság fellendítése				MF/FT	Tel	MF	TSZ	OR	R	MH	TR	Út	MF	T	M	4,5	8
Faluturizmus					Tel	FT	TSZ	OR	R	FT	TR	Út	FT	T	M	5	7
Telefonerősítő						Tel	Tel	OR	Tel	Tel	TR	Út	Tel	T	M	9	4
Gyógynövénybegyűjtő központ							TSZ	OR	R	MH	TR	Út	K	T	M	2	10
Tűzoltószín								OR	TSZ	MH	TR	Út	TSZ	T	M	7	5
Orvosi rendelő									OR	OR	OR	Út	OR	T	M	11	3
Ravatalozó										R	TR	Út	K	T	M	6	6
Munkahely											TR	Út	MH	T	M	6	6
Temető rendbetétele												TR	TR	T	M	11	3
Út													Út	T	M	11	3
Közkonyha rendbetétele														T	M	4	9
Templom rendbetétele															M	13	2
Mérlegház																14	1

Sorrend

1. Mérlegház
2. Templom rendbetétele
3. Temető rendbetétele
3. Út
4. Telefonerősítő

5. Tűzoltószín
6. Munkahely teremtése
6. Ravatalozó
7. Faluturizmus
8. Mezőgazdaság fellendítése

9. Közkonyha rendbetétele
10. Gyógynövénybegyűjtő központ
11. Szórakozás
11. Tájház

Problémaelemzés

Amint egyetértés született a közösség legfontosabb igényeit illetően, sor került a problémák elemzésére: megbeszélni, miért is váltak ezek idővel problémákká. Már a kezdet kezdetén nyilvánvaló volt, hogy egyes helybeliek már nagyon régóta gondolkoznak a templom javításának szükségességén, és külső partnerek bevonása is felötlött bennük ennek kivitelezésére. A többi prioritás hasonló más erdélyi falvakéhoz: egészségügyi ellátás hiánya, rossz infrastruktúra, víz- és csatornahálózat kiépítése stb.

Egyedi probléma a mérlegház, amely évek óta lerombolt állapotban van. Előzetes megoldás már született ennek megoldására. Új helyet választottak a mérlegház elköltöztetésére, de kivitelezését megakadályozta a kommunikációhiányos szervezés – nemcsak a pénzhiány. A közösség egyetértett ennek elsőrendű fontosságával és próbált választ keresni arra, hogy miért állt elő és hogyan lehetne segíteni a jelenlegi helyzeten.

A templom felújítása volt a második prioritás. A két problémaelemzés után egyértelművé vált, hogy a kisebb igények (a templom és a mérlegház felújítása) megoldására a helybeliek nem igényelnek jelentősebb külső segítséget. Meg kell tanulniuk egy pár olyan új módszert, eljárást, amelyek munkájukban segítségükre lehetnek. A beszélgetések alapján létrejött akciótervek ezekre az új kihívásokra tapintanak rá. A konkrét tervek az esettanulmány utolsó részében szerepelnek, feltűntetik a tervek megvalósításához szükséges újfajta hozzáállást és jártasságot.

ABÁSFALVA Problémaelemzés: MÉRLEGHÁZ

Okok	Előzetes megoldások	Lehetőségek	Intézmények
<ul style="list-style-type: none"> - magánterület - pénzhiány - szervezési hiba - kotrógép hiánya 	<ul style="list-style-type: none"> - a régi kollektív területére építették - új helyet választottak ki - közbirtokossági gyűlésen beszéltek róla 	<ul style="list-style-type: none"> - van hely - ígéret a kotrógépre - humán erőforrás - fa a közbirtokosság részéről 	<ul style="list-style-type: none"> Faluközösség Polgármesteri Hivatal Közbirtokosság Vállalkozók

ABÁSFALVA Problémaelemzés: TEMPLOM

Okok	Előzetes megoldások	Lehetőségek	Intézmények
<ul style="list-style-type: none"> - meszelés hiánya - régi templom - hull le a vakolat - beázás - fűtés hiánya - gyenge cserép a kerítésen 	<ul style="list-style-type: none"> - belső munkálatok - a templom környékének a rendbetétele 	<ul style="list-style-type: none"> - adományok (hívek, elszármazottak, vállalkozók, testvéregyházköz ség, polgármesteri hivatal) - közmunka 	<ul style="list-style-type: none"> Faluközösség Polgármesteri Hivatal Közbirtokosság Egyház

Akciótervek

Az akciótervek kidolgozása előtt újra mérlegelődtek az igények, és a harmadik estén a jelenlevők változtattak a tennivalók sorrendjén: a templom felújítását helyezték előtérbe. Ez a lépés is bizonyította, hogy az emberek nem voltak passzívak a három nap alatt, otthon is gondolkodtak az adott problémákon. A mérlegház akciótervén is módosítottak: egyetértettek, hogy ne költöztessék el a mérlegházat, mert az nagyobb anyagi költségekkel jár. Maradjon inkább az eredeti helyén, és egyezzenek meg a terület tulajdonosával.

Fontos itt megjegyezni, hogy a rangsorolás kezdetén sok véleménykülönbség adódott, egyesek az iskolát tartották fontosnak, mások a tejsarnokot, a mérlegházat vagy a templomot; néhányan pedig a kultúrházat egy multifunkcionális szórakozási központtá szeretnék átalakítani. A páros összehasonlítások során egyesek már megoldásokat is próbáltak keresni az adott problémákra: „a polgármesteri hivataltól segítséget nem kaphat a falu, de a templom önmagát fenn kell tartsa”; „a közbirtokosság sokat segíthet”.

A második este már elkezdtük az akciótervek kidolgozását, de elnapoltuk – néhány vezető pozícióban levő személy jelenlétére is számítottunk a harmadik találkozón. Az utolsó esti beszélgetések sokszor igen emelkedett hangulatban folytak és a feszültség is érezhető volt. Az előző nap, amikor belekezdünk az akciótervek készítésébe, az emberek tartózkodtak a közmunkától, a problémák közösen való megoldásától. Viszont az utolsó találkozón, amikor az akciótervek véglegesítődtek, meglepően pozitív volt a hozzáállás, és számosan vállalkoztak a javasolt tevékenységek elvégzésére.

A háromnapos megbeszélések során néhányan kifejtették, hogy számos pénzalapra pályázhatnak. A műhelybeszélgetések egyik moderátora hozzáfűzte, hogy ezek a pénzalapok sokszor azért nem kerülnek kiosztásra, mert a falusi közösségek egész egyszerűen nem tudják hogyan kell, hogyan lehet ezekre pályázni. Ugyanakkor hozzátette, hogy ha a közösség konkrétan tudja mire szeretné költeni a megpályázott pénzüsszeget, és hogyan kell erre megírni a pályázatot, nagy az esély a pályázat elnyerésére. Befejezésül még azt is elmondta, hogy tudja, pályázni nem könnyű dolog. A legfontosabb: a kitartás, kitartás, kitartás! Vannak pénzalapok és lehetőségek, csak kell tudni élni is velük.

A továbbiakban bemutatjuk az akcióterveket.

ABÁSFALVA

Akcióterv1: Mérlegház

Javasolt tevékenységek	Szükségletek (munka, anyagok, pénz)	Ki cselekszik? Ki ellenőrzi?	Mikor?	Mutatók
Tulajdonossal való kiegyezés (mérlegház nagyságú terület)	Fakitermelés Szállítóeszköz	Szöcs László beszél a tulajdonossal	2008. május első hete	
Közgyűlés/közmunka Fakitermelés	Közmunka Pénz (adományok)	Zsombori Balázs közgyűlést szervez	2008. május 2. hete	
Új helyre való szállítás Kotrógép elhozása	Szállítóeszköz Kotrógép	A Polgármesteri Hivatal a Közbirtokossággal közösen	2008. május vége	
Mérlegház felépítése Mérleg hitelesítése Mérlegfelelős kinevezése	Mérleg hitelesítése Mérlegfelelős	Homoródi Gyula (közmunka megszervezése)	2008. június	

Akcióterv2: Templomjavítás

Javasolt tevékenységek	Szükségletek (munka, anyagok, pénz)	Ki cselekszik? Ki ellenőrzi?	Mikor?	Mutatók
Vakolat kijavítása Külső meszelés Ablakok festése Tetőzet rendbetétele	Pénz (elszármazottak, helyiek, közintézmények, testvéregyház adománya) Szakember(ipari alpinista, anyagszükséglet)	Lelkész, gondnok, keblitanács, Homoródi Gyula, Gergely Tibor, Bencze Aladár, Gergely Elza, Szász Erzsébet	2008. május első hete	
Templom környékének a rendbetétele (kerítés is)	Helyi lakók, közmunka Faanyag	László Gábor (elszárm. értesítése)	2008. júl. 15.	

Utószó

A tevékenységek jó hangulatban értek véget. Bár várni kell még az akciótervek gyakorlatba ültetésére, a három nap rengeteg tanulságot tartogatott a számunkra. Ezek közül hármat emelnénk ki:

- A találkozó megerősítette mind a magyar, mind a roma közösség önbizalmát.** A polgármester eljött az utolsó találkozóra és meggyőződését fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a felállított akciótervek nem bonyolultak, kivitelezésük nem annyira nehéz. Hozzáfűzte, hogy a projektek megvalósításában ő is besegít.
- A közösség rájött arra, hogy fejlesztése érdekében saját maga tervezhet és cselekedhet:** a meglévő intézmények (a Nőszövetség, a Közbirtokosság, az Abásfalváért Alapítvány stb.) megerősítése az egyik ilyen rájuk háruló feladat. Új egyletek, szövetkezetek létrehozásáról is szó esett (mint például a tejfeldolgozók szövetkezete vagy a gazdakör). Ez rendkívüli mentalitásbeli változás a posztkommunista román társadalom évtizedeken át ható, minden fajta szövetkezet, társulat iránti ellenérzéséhez, visszautasításához képest.
- Az abásfalvi közösség arra is rájött, hogy nem kell külső szakemberekre várnia és nem kell könyörögniük.** A kommunista rendszer egy bizonyos leckét adott fel a számunkra. A friss EU-s tagság az emberekben új és bizonytalan érzést kelt. A közösségtervező műhely sokaknak azt sugallta, hogy vannak olyan járható utak, amikkel eleget lehet tenni az uniós kihívásoknak és meg lehet ragadni a felkínálkozó lehetőségeket. A kisebb-nagyobb pénzalapok, a külső partnerekkel való szorosabb kapcsolat, illetve a vezetőségi, döntéshozatali, tervezési és pénzügyi tréningek, tanfolyamok az EU-s csatlakozás pozitívumai. Nem fogja minden egyes falubeli kihasználni a felkínálkozó lehetőségeket. De egyesek igen. Azok pedig akik elsajátítják az újfajta jártasságokat, az új vezetőség alaptagjává válhatnak – olyan vezetőkké, akik meghallgatják a falubeliek véleményeit és figyelmüket, energiájukat az ötletek és javaslatok megvalósítására fordítják.

Abásfalva lakosai érdekes és eredményes tervezői tevékenységekben vettek részt.